

Bygnaðarbroytingar og starvssetabarpolitikkur

Oddagrein

Í hesum døgum verður nógv tosað um almennu umstingina. Karsten Hansen og eitt nú Samal Petur í Grund eru endurgjavnir fyri at hava sagt, at ein lonarhækkan á almenna arbeiðsmarknaðinum viðförir uppsagnir. Hendan tankagongdin er heilt burturvið. Antin er brúk fyri fólkunum ella er tað ikki. Talið av almennum stovrum eigur at tillagast torvin um og ikki lonarlaginum. Ivaleyst er talið av almennum starvsfólki tillagað uppgávunum, ið skulu rokjast og ikki einum fóstum tali. Leggjast kann afturat, at tað neyvan er tann meinigi starvs-mannafelagslimurin, ið tyngir mest á landsins fíggjarættlanum.

Í lotuni verður Norman Christensen-bygnaðurin endurskoðaður av Fíggjarmálastyrinum. Hetta er sera vandamikið, tí ringt er at endurskoða seg sjálfan. Spurningurin er um landsstýrið ikki átti at fingið ráðgevarar úttanfrá at hugt eftir bygnaðinum, t.v.s. ikki fólk úr føroysku miðfyriritingini, tí hesi eru inhabil. Eisini er tað eitt stórt ivamál, um fólk sum Norman Christensen, ið hava donsku og grønlandsku miðfyriritingina sum fyrmynd, eiga at sleppa frammat, tí tann danski leiturin, sum Norman Christensen-bygnaðurin í roynd og veru er, týst ikki at vera tann besti fyri føroyingar. Trupulleikarnir vit hava havt við ófantaligu framferð Vinnumálastóðisins í Landsverkfrøðingsmálinum og øðrum málum geva okkum eina ábending um, at alt ikki er, sum tað skal vera í miðfyriritingini.

Nógvir spurningar høvdu kunnað verið settir í einari gjøgnumgongd av Norman Christensen bygnaðinum. Er t.d. neyðugt við lofðroðsligum og búskaparligum forleika í hvørjum einasta stýri? Kuntu slíkar uppgávur einki samlast sum tvørfunktionir í ávikavist Lógardeild og Fíggjarmálastýri. Er tað neyðugt at sentralisera í so stóran mun, sum gjørt verður í dag, har gamlir landsstovnar verða meinligt undirdeildum hjá embætisverkinum í miðfyriritingini? Eru allar mannagongdir rættar, sum t.d. at seta stjórnarstovr í almennum partafeløgum, úttan at hesi eru lýst leys? Soleiðis kundu vit hildið fram. Fær Landsstýrið sær ráðgevarar úttanfrá, og koma hesir til ta niðurstøðu, at alt er sum tað skal vera í miðfyriritingini, so ger tað kortini einki, tí ein konstruktiv gjøgnumgongd av ovastu rók í umstingini gevur undir øllum umstøðum eina vissu um dygd.

Forleiki er eisini eitt týðningarmikið orð í hesum sambandi. Vit eiga nógv gott fólk í almennu umstingini í Føroyum. Soleiðis skuldi tað helst hildið fram. Tí er spurningurin um starvssetanarpolitikk sera viðkomandi. Tað er ikki nóg mikið, at fólkin í miðfyriritingini eru dugnalig. Tað er eisini týðningarmikið at hava ymisk sløg av fólki í einari umsting, soleiðis at tey kunnu komplementara hvønn annan. Tað er ein sera ring støða at vera í, um øll starvsfólkini í einum stýri eru skornir eftir sama leisti. Her verður ikki bert hugsað um útbúgving, men eisini um royndir. Er tað soleiðis, at arbeiðsprofilurin hjá meginpartinum eitur skulabonkur, fulltrúi og so alment leiðarastarv, so manglar okkurt. Tað er týðningarmikið, at miðfyriritingin í sínum starvssetanarpolitikki syrgir fyri, at tað eru nógv ymisk sløg av blómum í blómutsýssinum. Royndir frá stovnum og privatu vinnuni eiga eisini at hava innivist í miðfyriritingini, eins og aldurspreiðingin eigur at avspeгла arbeiðssamfelagið sum heild. Verður starvssetanarpolitikkur ikki tikin í álvara, so er vandi fyri einsrætting í miðfyriritingini. Ein slík einsrætting kann gerast ein ónd ringrás, har tað gerst alsamt truplari at fáa hendur á royndum fólki. Nú hevði eitt mennandi orðaskifti um bygnað og framtíðar starvssetanarpolitikk verið gagnríkt.

Sosialurinn

Tórmóður farin - ein stórur missur fyri okkum øll

Ikki bert familja, vinir og kenningar hava mist av av sínum. Alt Føroya land hevur mist eitt virðismikið og týðandi menniskja. Tórmóður Dahl, sum flestu tilkomir føroyingar kendu ella hava hoyrt um, fór alt ov ungur. 69 ár á hesi fold vóru alt, alt ov fá til hetta so livandi, so hugsandi og so gevandi menniskja, sum Tórmóður var. Havi mangan undrast á, hvussu andaliga, kensluliga og hugsjónarliga ríkur hesin fryntligi og sjarmandi maðurin var í veruleikanum, ja hann átti eitt ríkið av tonkum, meiningum og kenslum so stórt sum fá onnur eiga tað.

Eg havi sjálvur havt eitt sera tætt tilknytið Tórmóð serstakliga tey fyrstu árin eg arbeiðdi sum blaðmaður t.v.s. fyrst í 80-unum og í 90-unum. Fyri eitt blað, sum ynskti orðaskifti og tjak var Tórmóður eitt fund. Eg veit væl, at ikki øll eru samd við mær í hesum, tí Tórmóður hevði sínar egna meiningar og sín serstaka máta at útrykkja seg. Um somu tíð sum hann var sera inniligur og kensluborin kundi hann vera ótrúliga bersøgin og kontantur. Hann legði ikki fingrar millum, kallaði ein spaka fyri ein spaka.

Tórmóður Dahl var um somu tíð eitt sera fólíð og ærligt menniskjað og ein ómetaliga klókur og góður eygleiðari. Hóast hann kundi sveima høg, so hevði hann so sanniliga eisini bæði bein á jörðini.

So tað sum eg haldi var eyðkenni fyri Tórmóð var hetta, at hann kundi hugsa stórar tankar og vera jarðbundin um somu tíð. Hetta er nakað, sum bert er teimum fáu beskorit.

Tað er ein stórur missur fyri land okkara, nú Tórmóður er farin. Hann var tann, ið tordi at seta orð á so nógv av tí, sum mong av okkum bara gingu og

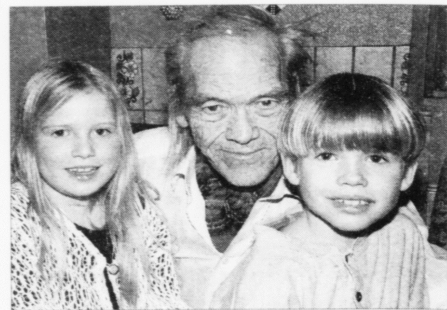
hugsaðu. Hann var meira enn nakar debatorin, sum í 80-unum tordi at tala Róma beint ímót, antin talan var um politikarar, stjórar oo. Hvør minnst ikki mongu innlegg hansara í blóðnum gjøgnum árin, og sum snúði seg um alt frá orkuútbúgving til fiskivinnu og til lívsfilosofi! Hann var ein persónligheit, hann var ein einari. Hann átti hesa innaru kraftina so so fá av okkum megna at hava livandi alt lívið - gekk hann inn fyri eini sok, so gjordi hann tað við fullari megi. Aftur og aftur.

Umhvørvið - t.v.s. tann reina og óspilta føroyska náttúran var hansara hjarta - hann og var hann eitt av undangongfólkunum í FNU. Hvussu oftani hevur hann ikki ávarað ímóti útbúggingum, sum hann metti kundu oydja okkara umhvøvi. Hann var ótroystiligur. Stríddist og argumentaði fyri síni sok.

Men hann var eisini maðurin, sum lurtadi og stuðlaði teimum, sum royndu at bróta upp úr nýggju. Sum ídnaðarráðgevi og sum ráðgevi annars alt sitt lív mundi Tórmóður vera við til at fáa manga verkætlan av bakkastokki.

Altíð var hann fólksins maður. Altíð var hann tilreiðar at lurtu eftir og hjálpa teimum, sum annars høvdu ilt við at verða hoyrd í vanliga systeminum. Hann var idealistur og sá, hvussu stórt tilfongt lá í føroyinginum og vildi so fegin vera við til at loysa upp fyri teimum stóru virðum, sum lugu í menniskjatilfonginum og í náttúruni - og vísa vegin at troyta hesi rætt og best øllum hesum landi til fyrimunar.

Tórmóður Dahl læs ótrúliga nógv, men hann var eisini maðurin, sum alla tíðina seyð til sín frá umhvørvinum og øðrum menniskjum. Hann var kosmopolittur, heimsborgarin, sum vildi hava



Tórmóður her saman við bornunum Lilju og Vidar stutt áðrenn hann legði frá sær

føroyingar at vakna og trúgva uppá seg sjálvar og síni virði og sitt land. Hann var tað eg vil kalla ein realistiskur tjóðskaparmaður, sum hóast sínar egna meiningar, eisini átti henda sjáldsama eginleikan at hava virðing fyri øðrum menniskjum. Hjá honum var tilveran ikki svørt og hvít, men umboðaði tvørturímóti eitt hav av litum - møguleikum. Hann gjordi ikki mun á høgum og lágu. Hann var bara Tórmóður. Hann var eisini maðurin, sum vildi hava okkum at koma burtur úr okkara gerandis dunnulíhi. Skipaði fyri ferðum til Japan, Svalbard og onnur lond við tí í huga at troyta og brúka lærdom og vitan hjá øðrum til at menna okkum sjálvi og okkara egna land.

Ja, hann var so ómetaliga nógv. M.a. var hann Føroya elsti prove - við sínum langa hári og sínum oftani prokerandi úttalislum. Bert fáar vikur, áðrenn hann legði frá sær, sat hann við telduna og skrivaði eina av sínum mongu verjurøðum um fyri føroysku náttúruni og ímóti skeivum orkuútbúggingum.

Samtíðis sum hann minti okkum á at vera góð við okkara egna land og teir møguleikar her vóru, so vísti hann okkum eisini vegin út í stóru verð, har vit kundu fáa bæði íblástur og vitan til netup at gerast heimsborgarar. Minnst hvussu glaður Tórmóður var, tá býráðið í Havn eftir nógvu togan gjordi av at senda tíðinda- og upplýsingarrásina BBC-World.

Hetta helt hann kundi gagna heimsuppfatanini hjá føroyinginum og eisini virðingini fyri øðrum menniskjum - um somu tíð, sum hann gav sær fer um sitt egna land eisini.

Tórmóður var maðurin, sum tordi seta spurnartekin við mangt, sum fór fram í samfelagnum. Legði einki í tær avleiðingar hetta kundi fáa fyri sín persón og sitt arbeiði. Tíðin fer at vísa, um ikki Tórmóður hevði rætt í mongum av sínum meiningum og niðurstøðum. Men sjálvandi - eingi menniskju er feilfrí, og eisini Tórmóður kundi fara skeivur.

Nú hetta frálika menniskjað er farið, so má ein í dag siga, at tað var stórt spell, at hann ikki náddi meira. Tí hann vildi so nógv og átti so nógv at geva øðrum.

Aldurin merkti heldur ikki ríka huga- og kensluleikin hjá hesum heita menniskjanum. Líka til tað seinasta var hann virkin - hugsaði, tosaði, skrivaði, filosoferaði og livdi. Eg kann írða meg um í dag, at man ikki náddi at brúka tíð og orku uppá at tosa við Tórmóð - nú hann visti, hvønn vegin tað bar - um hansara liv og hugsjónir, tí hann var ein ómetaliga rík kelda, og ein góður íblástur til komandi ættarlið.

Góði Tórmóður - vit eru mong, sum ongantíð fara at gloyma teg og tað tú stóð fyri. Myndina av Tórmóði og bornunum tók eg fyri ikki so langari tíð síðani í heiminum í Sandagerði.

Heilsan vinnmaðurin
Jan Müller

Tøkk

Hjartaliga takka vit øllum, sum vístu samkenslu og hjálpssemi, tá ið okkara góða mamma, vermamma, omma, langomma og olduomma

MARIA STENBERG

doyði og varð jarðað.

Takk fyri blómur og kransar og tit, sum hjálptu til. Og tykkum, sum fylgdu henni til sín seinasta hvíldarstað.

Bornini

REPROZ
GRAFISKAR TÓNSNI

Tel +298 31 95 40
Fax +298 31 75 41
Alt innan prentilutur

Mailing: jakzak@post.olvant.fo